

TERMS OF REFERENCE

SME Green Readiness Assessment

1. Background

The nascent green transformation in Bosnia and Herzegovina, while a monumental challenge, is also a near-unique opportunity for a cultural shift towards an economy built on fundamentally different principles. With the Western Balkans one of Europe's areas most affected by climate change, there is even greater social and economic impetus to accelerate the pace of industrial and societal transformation.

However - and in addition to both consumers and producers acknowledging the need for greater responsibility and restraint - the success of the coming transformation will largely depend on the deployment of innovation as a critical enabler of this process; this is explicitly noted in the Guidelines for the Implementation of the Green Agenda for the Western Balkans.

Bosnia and Herzegovina's economy continues to lag behind the European average with traditional industry overwhelmingly exporting low technology products with limited value added and a large resource consumption footprint. This suggests that the deployment of effective innovation measures is essential, and that further engagement is needed to continue shifting research and innovation activities towards the business sector. The drive towards a greener, innovation-driven economy foresees a key role for small and medium enterprises in particular; worldwide, they contribute some 60% of industrial carbon emissions and 70% of all pollution. This shift towards more responsible and sustainable industrial practices for Bosnia and Herzegovina, however, requires businesses embrace innovative and efficient methods of production, with digitalization as a key driver. This, in turn, calls for new resources being placed at the disposal of established enterprises - as well as emerging entrepreneurs - in order to enable them to internalize new knowledge, deploy new technology, and make use of funding opportunities available through existing and future EU financing instruments.

Encouragingly, the green transformation is a key consideration in principal public sector strategies and policies, both in-country and by the resident donor community. This includes the EU's Economic and Investment Plan for the Western Balkans, the Western Balkans Green Agenda, the EU's Digital Strategy, the S3 Framework (Smart Specialization Strategy), and, crucially, the UN's Sustainable Development Goals. Domestically, all key national and sub-national documents reference the green transition and the need to move away from resource-intensive traditional industry operations. This includes the BiH Economic Reform Program, the entity development strategies, as well as sectoral guiding documents at national, entity and cantonal levels. There are, however, few interventions presently translating said strategic commitments into practical action. With this in mind, SSST has partnered up with the Federal Chamber of Commerce, the University of Novi Sad, Serbia, and the Innovation and Technology Park "Tehnopolis", Montenegro, to create an enabling platform that will guide businesses and entrepreneurs through the green transformation process, using innovative digitalization solutions to help them reinvent their business models and introduce new technologies aimed at decreasing industry's environmental footprint. The activity, titled the Green Agenda Innovation Accelerator (GAIA), is jointly funded by the European Union and the Federal Ministry for Economic Cooperation and Development of the Federal Republic of Germany (BMZ).

As part of its preparatory activities, the Project is commissioning a comprehensive baseline study to help inform the design and structure of its future activities.

Co-funded by
the European Union
2. Objective

Implemented by

The objective of this assignment is threefold: i) assess attitudes towards, and perceptions of, green transition by the BiH business community, ii) identify present level of SME knowledge, skills, and abilities to leverage green transition as a growth opportunity; and iii) map the overall green enabling framework in the country, to include regulatory and other barriers, as well as enablers. Viewed together, the deliverables described here will provide a clear baseline for where the BiH SME sector is on its path towards a more sustainable future, and help chart a roadmap to get there faster.

Accordingly, the assignment envisions the following sub-objectives:

1. **Design, development, and administration of a comprehensive perceptions survey** to establish the prevalent attitudes towards green transition within the BiH business community, namely SMEs (Green Business Barometer),
2. **Design, development, and administration of training needs assessment** to assess critical capacity gaps and client preferences, as well as baseline green skill levels.
3. **Design and implementation of an enabling environment review**, to include assessing the regulatory framework, financing instruments, capacity building opportunities, and enabling market conditions.

The assignment will be closely coordinated with partners from the entity chambers of commerce in order to ensure optimum targeting and secure cooperation from participating businesses.

The Service Provider is expected to undertake stakeholder mapping and analysis; use a consultative process and apply an appropriate tool to identify focus areas and develop appropriate questionnaires to be used for data collection and analysis. The Service Provider is also expected to conduct desk study of other available perception surveys related to the topical area of the assignment

3. Scope of work

Under the overall supervision of the GAIA Project Team (Project), and in collaboration with partners, the Service Provider will be responsible for the implementation of the following:

Task 1. Submit implementation plan

At this stage, the Service Provider will submit their implementation plan consisting of detailed timeline for the delivery of critical activities and products across all of the tasks detailed below.

Proposed level of effort: 1 day

Task 2. Design, develop and administer Green Business Barometer

Under this Task, the Service Provider will assess SMEs' awareness of green technologies, attitudes towards green transition, and gauge the willingness of managers and business owners to invest in and engage with sustainability as a vital business consideration. The findings of the survey will as well be used to assess any change in perceptions effected by GAIA as participants will be polled at the start of the Project and at its end. Survey results will as well help the Project prioritize topical areas where the business community feels GAIA involvement is most needed.

Co-funded by
the European Union

Implemented by

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

To initiate delivery of this Task, the Service Provider will first detail the proposed methodology for the survey, to include data collection tools and relevant sample information, with the latter representative of the overall SME population in terms of industry structure and geography. The inception report, subject to endorsement by the Project will also contain a brief outline of the final report that will be submitted as the ultimate deliverable for this task. The methodology for the task will incorporate leading research methodology considerations, in line with the thematic focus of the survey exercise.

Once the methodology is endorsed and the necessary surveying tools have been developed and approved by the Project - to include the design and structure of the main questionnaire - the Service Provider will conduct a pilot survey exercise with a satisfactory number of SMEs. This stage of the process will result in a pilot survey report that will review findings and highlight issues identified with the methodology and/or the tools used.

Following approval of the pilot survey report - and any finetuning of the methodology - the Service Provider will administer a full-scale survey that will incorporate at least 200 SMEs, representative in size, structure, and industry of the overall SME sector in Bosnia and Herzegovina. Final selection and approval of the sample will be implemented in close cooperation with the entity chambers of commerce. This stage of the process is expected to result in a full-scale survey report that will broadly consist of two sections, one listing the findings and the other outlining recommended actions.

Once the draft full-scale report is approved by the Project, the Service Provider will present the document in a validation workshop that will be organized by Project Partners. The purpose of the validation workshop is to provide final product quality assurance and ensure that there are no factual inaccuracies in the final text prior to publication.

After the validation workshop findings have been incorporated, the final report will be adjusted accordingly and submitted to the Project for final approval and subsequent publication.

Proposed level of effort: 20 days

Task 3. Design, develop and administer training needs assessment

Under this Task, the Service Provider is expected to assess and prioritize both current and anticipated skill needs as critical enablers for the green transition. The results of the needs assessment will feed into the design and development of awareness, engagement and training activities that will be delivered through the GAIA Platform in the coming months and years.

In cooperation with partners from the entity chambers of commerce and the associations of employers, the Service Provider will design the draft needs assessment terms of reference, identifying priority themes and industrial sectors where the needs assessment, and subsequent capacity building, are expected to yield the greatest result, having in mind the potential of green transition for Bosnia and Herzegovina's economy. At this stage, the Service Provider is also expected to provide a brief assessment report outline, for approval by Project.

The terms of reference will specify types of industry activity as well as the size and structure of sample. In any event, no fewer than 500 SME employees and management will be surveyed as part of the needs assessment. Once the terms of reference have been endorsed by the Project, the Service Provider will design and develop the requisite tools, in cooperation with Project Partners.

Co-funded by
the European Union

Implemented by

As with the Green Business Barometer, the Service Provider will conduct a pilot needs assessment exercise with an adequate number of SME employees. The results of the pilot will be submitted to the Project in a brief report, noting key findings and presenting recommendations for upgrading of the survey process and tools, if any.

Following approval of the pilot survey report, the Service Provider will administer a full-scale needs assessment, in line with the preapproved methodology and sample structure, as described above. At this stage, the Service Provider will generate the full draft assessment report for review by Project and the Project partners that took part in the design of the assessment methodology.

A validation workshop will also be held, in order to verify findings and collect additional data for the final report. Once the validation workshop findings have been incorporated, the final report will be adjusted accordingly and submitted to the Project for final approval and subsequent publication.

Proposed level of effort: 12 days

Task 4. Design and implementation of enabling environment review

Under this Task, the Service Provider will assess the mechanisms, policies, and resources in place to facilitate the transition of BiH SMEs to a more sustainable model of doing business. This will entail, specifically:

- i) an assessment of the regulatory environment across all levels of government;
- ii) a review of financing instruments available to help SMEs lessen the financial burden of green transition;
- iii) a mapping of capacity building opportunities to build green skills;
- iv) an assessment of enabling market conditions, i.e., examining both supply and demand for green services and products locally and regionally;
- v) a review of eco-innovation resources and ecosystems.

Activities under this Task will, accordingly, include an exhaustive desk-based policy review, looking to map all of the legal instruments that may serve as either enablers or barriers to green transition of SMEs in Bosnia and Herzegovina. This will be performed through a desk review, with interviews with relevant public authorities conducted as needed.

With prohibitive costs in investment and manpower frequently cited as barriers by SMEs in the European Union, the Service Provider will examine sources of financing available to ease the burden on businesses seeking to make the transition towards more sustainable production models and processes. This will include both public and private financing, looking at government grant funding, soft loan arrangements and favorable financing lines available through commercial financial institutions.

Business support services, to include training and technical assistance available to support introduction of sustainable business products, service lines, and practices will be as well examined, through surveying all available providers active on the BiH market. This process will include a desk review as well as interviews with at least 10 business support service or training providers and the creation of a catalogue of applicable services.

The Service Provider will also tentatively examine market conditions that may aid or hinder the supply and demand for sustainable products and services. This will include assessing existing and projected demand for green services and technologies as well as customer and client awareness and openness/acceptance to new products.

The final segment of the assignment will entail a review of eco-innovation resources and ecosystems that can power the design and development of innovative green services and products. The review will not only include resources

Co-funded by
the European Union

Implemented by

that are explicitly considered “green” but also those that can have a greening impact on industry. This include artificial intelligence, blockchain technology and the Internet of Things.

Proposed level of effort: 15 days

4. Professional Qualifications of the Successful Contractor and its key personnel

The Service Provider must be a registered organization/company that has institutional and managerial capacities and experienced human and adequate physical resources capable to design and implement all listed tasks along with provision of technical assistance, as described in the previous sections.

The Service Provider must have a proven record of having delivered at least 3 similar contracts in the last 3 years.

The Service Provider is required to ensure a team of minimum five people (a senior business development expert/ team leader, statistician, market survey expert, labor force expert, senior economic analyst) with relevant experience as follows:

Title	Responsibilities	Required Competencies and Conditions
<p>Senior Business Development Expert/ Team leader</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Leading the team. • Coordination of day-to-day implementation of the whole assignment with client team. • Provision of expert input during the assignment’s tasks. • Proposing key actions and suggestions. • Completion of activities by set deadlines. • Supervision and delivery of activity results. 	<ul style="list-style-type: none"> • Advanced degree in economics, business management, development cooperation, sustainability, green development, green economy or another relevant field (or BA with additional two years of experience); • Minimum 7 years in management of projects; • Proven experience in sustainable industry practices and SME businesses • Strong communication skills, affinity for teamwork, and ability to maintain project partnerships; • Ability to work and cooperate in a multi-cultural setting; • Fluency in official languages of BiH and English.
<p>Market Survey Expert</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Assessing SMEs’ awareness of green technologies. • Developing detailed methodology for the survey. • Designing and developing of main questionnaire. • Conducting pilot survey exercise and subsequent report. • Developing full-scale survey and subsequent report. • Final product quality assurance within validation workshop. • Delivery of activity results. 	<ul style="list-style-type: none"> • Advanced degree in economics, business management, development cooperation, sustainability, green development, green economy or another relevant field (or BA with additional two years of experience); • Minimum 5 years in sustainable industry practices and a deep understanding of SME businesses, to include background in assessing and implementing green technologies in the business context. • Proven expertise in developing detailed methodologies for surveys, particularly in the context of assessing awareness of green technologies among SMEs. • Experience in designing and developing comprehensive questionnaires

Co-funded by
the European Union

Implemented by

Statistician		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Demonstrated capability in conducting pilot survey exercises, analyzing results, and generating comprehensive reports to inform adjustments for the full-scale survey. ✓ Strong communication skills, affinity for teamwork, and ability to maintain project partnerships; ✓ Ability to work and cooperate in a multi-cultural setting; ✓ Fluency in official languages of BiH and English.
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Support Market Survey Expert in delivering the assignments. ✓ Collaborate on developing survey methodology. ✓ Designing a representative sample using unbiased sampling techniques. ✓ Contribute to designing survey questions. ✓ Advise on appropriate data collection methods. ✓ Develop a plan for statistical analysis. ✓ Oversee data cleaning. ✓ Collaborate on interpreting findings and contributing to comprehensive reports. ✓ Ensure overall quality of survey process, validating results against statistical principles. ✓ Document statistical methods, assumptions, and decisions for transparency. ✓ Delivery of activity results. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Advanced degree in statistics, mathematics, data science, or a related field (or BA with additional two years of experience); ✓ Minimum 5 years in developing survey methodologies, including sampling techniques and data collection methods. ✓ Proven experience in performing advanced statistical analyses for meaningful insights. ✓ Experience in designing survey questions and conducting pre-testing and pilot surveys. ✓ Ability to ensure the overall quality of the survey process, including data collection, cleaning, and validation. ✓ Strong communication skills, affinity for teamwork, and ability to maintain project partnerships; ✓ Ability to work and cooperate in a multi-cultural setting; ✓ Fluency in official languages of BiH and English.
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Assessing current and anticipated skill needs for green transition, in cooperation with project partners. ✓ Designing draft needs assessment ToR, coupled with brief assessment report outline. ✓ Conducting pilot needs assessment exercise and subsequent report. ✓ Full-scale needs assessment and subsequent report. ✓ Final report preparation and adaptation. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Advanced degree in human resource management, labor economics, industrial-organizational psychology, or a related field (or BA with additional two years of experience); ✓ Minimum 5 years in assessing skill needs for the green transition, including understanding labor market trends, identifying key skills gaps, and anticipating future demands. ✓ Proficiency in drafting comprehensive Terms of Reference (ToR) for needs assessment and preparing detailed assessment report outlines. ✓ Design and implementation of needs assessment methodologies. ✓ Analytical skills for processing and interpreting data, drawing insights, and providing actionable recommendations.
Labor Force Expert		

Co-funded by
the European Union

Implemented by

	<ul style="list-style-type: none"> Delivery of activity results. 	<ul style="list-style-type: none"> Strong communication skills, affinity for teamwork, and ability to maintain project partnerships; Ability to work and cooperate in a multi-cultural setting; Fluency in official languages of BiH and English.
Senior Economic Analyst	<ul style="list-style-type: none"> Assessing regulatory environment across all levels of government. Reviewing of financing instruments available to help SMEs lessen the financial burden of green transition. Mapping of capacity building opportunities an assessment of enabling market conditions. Review of eco-innovation resources and ecosystems. Delivery of activity results. 	<ul style="list-style-type: none"> Advanced degree in economics or economic development. Minimum 5 years in economic analyses related to labor markets and transitions. Proficiency in drafting comprehensive reports, including ToRs for economic analysis projects. Strong analytical skills for processing and interpreting economic data. Strong communication skills, affinity for teamwork, and ability to maintain project partnerships; Ability to work and cooperate in a multi-cultural setting; Fluency in official languages of BiH and English.

5. Minimum Eligibility and Qualification Criteria

Eligibility and Qualification will be evaluated on Pass/Fail basis.

Subject	Criteria	Document Submission requirement
ELIGIBILITY		
Legal Status	Vendor is a legally registered entity.	Legal registration documents submitted
Company Profile	Bidder information.	Company Profile, which should not exceed 5 (5) pages, including printed brochures and product catalogues relevant to the goods/services being procured
QUALIFICATION		
Previous Experience	Minimum 3 contracts of similar nature and complexity implemented over the last 3 years.	Contracts /client statements on satisfactory performance/other relevant documents confirming satisfactory delivery of results submitted

Co-funded by
the European Union

Implemented by

Financial Standing	Bidder must demonstrate the current soundness of its financial standing.	Income statement and balance sheet for the year 2021 and 2022 and/or other relevant documents demonstrating current soundness of financial standing
Key Personnel Professional Qualifications	Bidder must demonstrate the professional capacity of each team member, aligned with listed responsibilities for each position.	CVs for each team member (two-page maximum), demonstrating requested professional capacity for each position
Any additional criteria if required		

6. Language of the Study

The report must be delivered both in one of the official languages of Bosnia and Herzegovina and English.

7. Deliverables and Payment Schedule

The Hub expects the assignment to be fully completed by 30 March 2024, in line with the schedule below:

Assignment output	Deliverables/condition of payment	Payment %	Indicative Deadline	Condition for Payment Release
Task 1: Implementation plan	Implementation plan consisting of i) detailed timeline for the delivery of critical activities.	20%	December 15, 2024	Within thirty (30) days from the date of meeting the following conditions: a) Client's written acceptance (i.e., not mere receipt) of the quality of the outputs; and b) Receipt of invoice from the Service Provider.
Task 2: Green Business Barometer Report	Inception report with methodology Pilot draft survey report Full-scale draft survey report Final survey report	30%	February 5, 2024	
Task 3: Green Training Needs Report	Inception report with methodology Pilot draft assessment report Final assessment report	30%	February 28, 2024	
Task 4: Enabling environment review report	Draft study report	20%	March 30, 2024	

Implemented by

7. Submission Deadline

All interested candidates are to submit their bids with all supporting documents from **Tuesday, November 28, 2023 to Sunday, December 3, 2023, 23:59 PM**. All bids are to be submitted electronically to the following email address: *info@ssst.edu.ba*, with the subject note: *87/23-1 GAIA Repeated Call Green Readiness Assessment*.

Financial Proposal Form – 87/23-1

Name of Bidder:	[Insert Name of Bidder]	Date:	Select date
-----------------	-------------------------	-------	-------------

The Bidder is required to prepare the Financial Proposal following the below format and submit with the Technical. Any Financial information provided in the Technical Proposal shall lead to Bidder’s disqualification.

The Financial Proposal should align with the requirements in the Terms of Reference and the Bidder’s Technical Proposal.

Currency of the proposal: [Insert Currency]

Table 1: Summary of Overall Prices

	Amount(s)
Professional Fees (from Table 2)	
Other Costs (from Table 3)	
Total Amount of Financial Proposal	

Table 2: Breakdown of Professional Fees

Name	Position	Fee Rate	No. of Days/months/ hours	Total Amount
		<i>A</i>	<i>B</i>	<i>C=A+B</i>
In-Country				
Home Based				
Subtotal Professional Fees:				

Table 3: Breakdown of Other Costs

Description	UOM	Quantity	Unit Price	Total Amount
International flights	Trip			
Subsistence allowance	Day			
Miscellaneous travel expenses	Trip			
Local transportation costs	Lump Sum			

Co-funded by
the European Union

german
cooperation
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Out-of-Pocket Expenses				
Other Costs: (please specify)				
Subtotal Other Costs:				

Table 4: Breakdown of Price per Deliverable/Activity

Deliverable/ Activity description	Time (person days)	Professional Fees	Other Costs	Total
Deliverable 1				
Deliverable 2				
Deliverable 3				
.....				

Signature of authorized person:

Stamp:

PROJEKTI ZADATAK

Procjena zelene spremnosti MSP-a

8. Kontekst

Zelena transformacija u nastajanju u Bosni i Hercegovini, iako monumentalni izazov, također je jedinstvena prilika za kulturni pomak prema ekonomiji izgrađenoj na fundamentalno drugačijim principima. Budući da je Zapadni Balkan jedno od područja Evrope koje je najviše pogođeno klimatskim promjenama, postoji još veći društveni i ekonomski podsticaj da se ubrza tempo industrijske i društvene transformacije.

Međutim - i pored toga što i potrošači i proizvođači priznaju potrebu za većom odgovornošću i suzdržanošću - uspjeh predstojeće transformacije u velikoj mjeri će zavisiti od implementacije inovacija kao kritičnog pokretača ovog procesa; to je izričito navedeno u Smjernicama za implementaciju Zelene agende za Zapadni Balkan.

Privreda Bosne i Hercegovine i dalje zaostaje za evropskim prosjekom, a tradicionalna industrija u velikoj mjeri izvozi proizvode niske tehnologije s ograničenom dodanom vrijednošću i velikim stepenom potrošnje resursa. To sugeriše da je primjena efikasnih inovacionih mjera od suštinskog značaja i da je potrebno dalje angažovanje kako bi se nastavilo prebacivanje istraživačkih i inovacionih aktivnosti na poslovni sektor. Zalaganje za zeleniju ekonomiju vođenu inovacijama predviđa ključnu ulogu posebno za mala i srednja preduzeća; širom svijeta, ona doprinose oko 60% industrijskih emisija ugljenika i 70% svih zagađenja. Ovaj pomak prema odgovornijim i održivijim industrijskim praksama za Bosnu i Hercegovinu, međutim, zahtijeva da preduzeća prihvate inovativne i efikasne metode proizvodnje, pri čemu je digitalizacija ključni pokretač. To zauzvrat zahtijeva stavljanje novih resursa na raspolaganje etabliranim preduzećima - kao i poduzetnicima u usponu - kako bi im se omogućilo da internalizuju nova znanja, implementiraju nove tehnologije i iskoriste mogućnosti finansiranja dostupne kroz postojeće i buduće instrumente finansiranja EU.

Podsticajno, zelena transformacija je ključno razmatranje u glavnim strategijama i politikama javnog sektora, kako u zemlji, tako i od rezidentne donatorske zajednice. To uključuje Ekonomski i investicioni plan EU za Zapadni Balkan, Zelenu agendu Zapadnog Balkana, Digitalnu strategiju EU, Okvir S3 (Strategija pametne specijalizacije) i, što je najvažnije, UN-ove ciljeve održivog razvoja. Na domaćem nivou, svi ključni nacionalni i podnacionalni dokumenti upućuju na zelenu tranziciju i potrebu da se udalji od tradicionalnih industrijskih operacija koje intenzivno koriste resurse. To uključuje Program ekonomskih reformi BiH, strategije razvoja entiteta, kao i sektorske orijentacione dokumente na nacionalnom, entitetskom i kantonalnom nivou. Međutim, malo je intervencija koje trenutno prenose navedene strateške obaveze u praktičnu akciju. Imajući to u vidu, SSST se udružio sa Privrednom/gospodarskom komorom FBiH, Univerzitetom u Novom Sadu, Srbija, i Inovaciono-tehnološkim parkom „Tehnopolis“, Crna Gora, kako bi stvorio platformu koja će voditi preduzeća i preduzetnike kroz proces zelene transformacije, koristeći inovativna rješenja digitalizacije koja će im pomoći da ponovo osmisle svoje poslovne modele i uvedu nove tehnologije usmjerene na smanjenje ekološkog otiska industrije. Aktivnost pod nazivom Green Agenda Innovation Accelerator (GAIA) finansira Evropska unija and the Federalno ministarstvo za ekonomsku saradnju i razvoj Savezne Republike Njemačke (BMZ), putem Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

Kao dio svojih pripremnih aktivnosti, u sklopu Projekta potrebno je realizovati sveobuhvatnu osnovnu studiju u cilju osmišljavanja i strukture svojih budućih aktivnosti.

9. Cilj

Cilj ovog zadatka je trostruk: i) procjena stavova i percepcija o zelenoj tranziciji od poslovne zajednice BiH, ii) identifikacija sadašnjeg nivoa znanja, vještina i sposobnosti malih i srednjih preduzeća da iskoriste zelenu tranziciju kao priliku za rast; i iii) mapiranje ukupnog okvira zelenog rasta u zemlji, kako bi se uključile regulatorne i druge barijere, kao i omogućitelji. Sveukupno, ovdje opisani rezultati pružit će jasnu osnovu za to gdje se sektor malih i srednjih preduzeća u BiH nalazi na svom putu ka održivijoj budućnosti i pomoći u izradi mape puta za brži napredak.

Shodno tome, ustupanjem su predviđeni sljedeći podciljevi:

4. **Dizajniranje, razvoj i administriranje sveobuhvatnog istraživanja percepcije** kako bi se utvrdili preovlađujući stavovi prema zelenoj tranziciji unutar poslovne zajednice BiH, odnosno MSP (Green Business Barometer),
5. **Osmišljavanje, razvoj i administriranje procjene potreba za obukom** kako bi se procijenili kritični nedostaci u kapacitetima i preferencije klijenata, kao i osnovni nivoi zelenih vještina.
6. **Osmišljavanje i implementacija podsticajnog pregleda okruženja**, koji uključuje procjenu regulatornog okvira, instrumenata finansiranja, mogućnosti izgradnje kapaciteta i podsticajnih tržišnih uslova.

Zadatak će biti usko koordiniran sa partnerima iz entitetskih privrednih komora kako bi se osiguralo optimalno ciljanje i sigurna saradnja kompanija učesnica.

Od Pružaoca usluga se očekuje da preduzme mapiranje i analizu zainteresovanih strana; koristi konsultativni proces i primijeni odgovarajući alat za identifikaciju fokusnih oblasti i razvoj odgovarajućih upitnika koji će se koristiti za prikupljanje i analizu podataka. Od Pružaoca usluga se također očekuje da provede desk studiju drugih dostupnih anketa o percepciji koje se odnose na tematsko područje zadatka

10. Obim zadataka

Pod ukupnim nadzorom Projektnog tima GAIA (Projekat), a u saradnji sa partnerima, Pružalac usluga će biti odgovoran za implementaciju sljedećeg:

Zadatak 1: Kreiranje plana implementacije

U ovoj fazi, Pružalac usluga će dostaviti svoj plan implementacije koji se sastoji od detaljnog vremenskog okvira za isporuku kritičnih aktivnosti i proizvoda u svim zadacima detaljno opisanim u nastavku.

Predloženi broj dana za izvršenje: 1

Zadatak 2. Dizajniranje, razvijanje i administriranje Zelenog poslovnog barometra

U okviru ovog zadatka, Pružalac usluga će procijeniti svijest MSP-a o zelenim tehnologijama, stavove prema zelenoj tranziciji i procijeniti spremnost menadžera i vlasnika preduzeća da ulažu u održivost i uključe se u nju kao vitalno poslovno razmatranje. Nalazi ankete će se također koristiti za procjenu bilo kakve promjene u percepciji koju je izvršila GAIA, jer će učesnici biti anketirani na početku i na kraju Projekta. Rezultati ankete će također pomoći Projektu da odredi prioritete u tematskim oblastima u kojima poslovna zajednica smatra da je učešće GAIA-e najpotrebnije.

Da bi pokrenuo isporuku ovog zadatka, pružalac usluga će prvo detaljno opisati predloženu metodologiju za anketu, kako bi uključio alate za prikupljanje podataka i relevantne informacije o uzorku, pri čemu će potonji predstavljati ukupnu populaciju malih i srednjih preduzeća u smislu strukture industrije i geografije. Početni izvještaj, koji će biti odobren od Projekta, također će sadržavati kratak pregled završnog izvještaja koji će biti dostavljen kao krajnji rezultat za ovaj zadatak. Metodologija za zadatak će uključiti razmatranja vodeće metodologije istraživanja, u skladu sa tematskim fokusom vježbe ankete.

Nakon što se metodologija odobri i kada Projekat razvije i odobri neophodne alate za geodeziju - kako bi se uključio dizajn i struktura glavnog upitnika - Pružalac usluga će provesti pilot vježbu istraživanja sa zadovoljavajućim brojem malih i srednjih preduzeća. Ova faza procesa će rezultirati izvještajem o pilot istraživanju koji će pregledati nalaze i istaknuti probleme identifikovane metodologijom i/ili alatima koji se koriste.

Nakon odobrenja izvještaja o pilot istraživanju - i bilo kakvog detaljnog podešavanja metodologije - Pružalac usluga će upravljati sveobuhvatnim istraživanjem koje će uključiti najmanje 200 malih i srednjih preduzeća, reprezentativnih po veličini, strukturi i industriji ukupnog sektora malih i srednjih preduzeća u Bosni i Hercegovini. Konačni izbor i odobrenje uzorka će se provoditi u bliskoj saradnji sa entitetskim privrednim komorama. Očekuje se da će ova faza procesa rezultirati sveobuhvatnim izvještajem o istraživanju koji će se uglavnom sastojati od dva dijela, od kojih jedan navodi nalaze, a drugi navodi preporučene radnje.

Nakon što Projekat odobri nacrt izvještaja u punom obimu, Pružalac usluga će predstaviti dokument na validacionoj radionici koju će organizovati Projektni partneri. Svrha validacione radionice je da pruži osiguranje kvaliteta konačnog proizvoda i osigura da nema činjeničnih netačnosti u konačnom tekstu prije objavljivanja.

Nakon uključivanja nalaza validacione radionice, konačni izvještaj će biti prilagođen u skladu s tim i dostavljen Projektu na konačno odobrenje i naknadno objavljivanje.

Predloženi broj dana za izvršenje: 20

Zadatak 3. Dizajniranje, razvoj i administriranje procjene potreba za obukom

U okviru ovog zadatka, od Pružaoca usluga se očekuje da procijeni i odredi prioritete, kao i trenutne i očekivane potrebe za vještinama kao ključnim pokretačima zelene tranzicije. Rezultati procjene potreba će biti uključeni u osmišljavanje i razvoj aktivnosti podizanja svijesti, angažmana i obuke koje će se realizovati putem GAIA platforme u narednim mjesecima i godinama.

U saradnji sa partnerima iz entitetskih privrednih komora i udruženja poslodavaca, Pružalac usluga će izraditi nacrt projektnog zadatka za procjenu potreba, identifikujući prioritetne teme i industrijske sektore u kojima se očekuje da će procjena potreba i naknadna izgradnja kapaciteta dati najveći rezultat, imajući u vidu potencijal

zelene tranzicije za privredu Bosne i Hercegovine. U ovoj fazi, od Pružaoca usluga se također očekuje da dostavi kratak nacrt izvještaja o procjeni, na odobrenje od Projekta.

Projektni zadatak će precizirati vrste djelatnosti u industriji, kao i veličinu i strukturu uzorka. U svakom slučaju, u okviru procjene potreba će biti anketirano najmanje 500 zaposlenika i rukovodstva MSP-a. Nakon što projektni zadatak bude odobren od Projekta, Pružalac usluga će osmisliti i razviti potrebne alate, u saradnji sa Projektnim partnerima.

Kao i kod Green Business Barometra, Pružalac usluga će sprovesti pilot vježbu procjene potreba sa adekvatnim brojem zaposlenih u MSP. Rezultati pilot projekta će biti dostavljeni Projektu u kratkom izvještaju, uz konstataciju ključnih nalaza i predstavljanje preporuka za nadogradnju procesa istraživanja i alata, ako postoje.

Nakon odobrenja izvještaja o pilot istraživanju, Pružalac usluga će upravljati cjelovitom procjenom potreba, u skladu sa prethodno odobrenom metodologijom i strukturom uzorka, kao što je gore opisano. U ovoj fazi, Pružalac usluga će generisati kompletan nacrt izvještaja o procjeni za pregled od Projekta i Projektnih partnera koji su učestvovali u izradi metodologije procjene.

Održat će se i radionica validacije, kako bi se provjerili nalazi i prikupili dodatni podaci za završni izvještaj. Nakon uključivanja nalaza validacione radionice, konačni izvještaj će biti prilagođen u skladu s tim i dostavljen Projektu na konačno odobrenje i naknadno objavljivanje.

Predloženi broj dana za izvršenje: 20

Zadatak 4. Dizajn i implementacija pregleda poticajnog okruženja

U okviru ovog zadatka, Pružalac usluga će procijeniti mehanizme, politike i resurse koji su na snazi kako bi se olakšala tranzicija malih i srednjih preduzeća u BiH na održiviji model poslovanja. To će podrazumijevati, konkretno:

- vi) procjenu regulatornog okruženja na svim nivoima vlasti;
- vii) pregled dostupnih instrumenata finansiranja kako bi se malim i srednjim preduzećima pomoglo da smanje finansijsko opterećenje zelene tranzicije;
- viii) mapiranje mogućnosti za izgradnju kapaciteta za izgradnju zelenih vještina;
- ix) procjenu povoljnih tržišnih uslova, odnosno ispitivanje ponude i potražnje za zelenim uslugama i proizvodima na lokalnom i regionalnom nivou;
- x) pregled eko-inovacionih resursa i ekosistema.

Aktivnosti u okviru ovog zadatka će, u skladu s tim, uključivati iscrpan pregled politike zasnovan na dokumentima, u cilju mapiranja svih pravnih instrumenata koji mogu poslužiti ili kao stimulatori ili prepreke zelenoj tranziciji malih i srednjih preduzeća u Bosni i Hercegovini. Ove radnje će se izvršiti kroz pregled dokumentacije, uz intervjuje sa relevantnim javnim organima koji se provode po potrebi.

Sa previsokim troškovima ulaganja i radne snage koji se često navode kao prepreke od malih i srednjih preduzeća u Evropskoj uniji, Pružalac usluga će ispitati izvore finansiranja koji su na raspolaganju kako bi se olakšalo opterećenje za preduzeća koja žele da pređu na održivije modele i procese proizvodnje. To će uključivati i javno i

privatno finansiranje, gledajući finansiranje bespovratnih sredstava vlade, povoljne kreditne aranžmane i povoljne linije finansiranja dostupne preko komercijalnih finansijskih institucija.

Usluge poslovne podrške, koje uključuju obuku i tehničku pomoć dostupnu za podršku uvođenju održivih poslovnih proizvoda, linija usluga i praksi, također će biti ispitane, kroz anketiranje svih dostupnih provajdera aktivnih na tržištu BiH. Ovaj proces će uključivati pregled dokumentacije, kao i intervju sa najmanje 10 pružalaca usluga poslovne podrške ili obuke i kreiranje kataloga primjenjivih usluga.

Pružalac usluga će također okvirno ispitati tržišne uslove koji mogu pomoći ili ometati ponudu i potražnju za održivim proizvodima i uslugama. To će uključivati procjenu postojeće i projektovane potražnje za zelenim uslugama i tehnologijama, kao i svjesnost kupaca i klijenata i otvorenost/prihvatanje novih proizvoda.

Završni segment zadatka podrazumijeva pregled eko-inovacionih resursa i ekosistema koji mogu biti pokretač dizajna i razvoja inovativnih zelenih usluga i proizvoda. Pregled neće uključivati samo resurse koji se izričito smatraju „zelenim“, već i one koji mogu imati uticaj ekologizacije na industriju. To uključuje vještačku inteligenciju, blockchain tehnologiju i Internet stvari.

Predloženi broj dana za izvršenje: 20

11. Profesionalne kvalifikacije Uspješnog Izvođača i njegovog ključnog osoblja

Pružalac usluga mora biti registrovana organizacija/kompanija koja ima institucionalne i menadžerske kapacitete i iskusne ljudske i adekvatne fizičke resurse sposobne da osmisle i sprovedu sve navedene zadatke zajedno sa pružanjem tehničke pomoći, kao što je opisano u prethodnim odjeljcima.

Pružalac usluga mora imati dokaze da je isporučio najmanje 3 slična ugovora u posljednje 3 godine.

Pružalac usluga je dužan osigurati tim od minimalno pet osoba (viši stručnjak za razvoj poslovanja/vođa tima, statističar, stručnjak za istraživanje tržišta, stručnjak za radnu snagu, viši ekonomski analitičar) sa relevantnim iskustvom kako slijedi:

Naslov	Odgovornosti	Potrebne kompetencije i uslovi
Viši stručnjak za razvoj poslovanja/vođa tima	<ul style="list-style-type: none">Vođenje tima.Koordinacija svakodnevne implementacije svih zadataka sa timom klijenta.Pružanje stručnog doprinosa tokom zadataka zadatka.Predlaganje ključnih radnji i prijedloga.Završetak aktivnosti po postavljenim rokovima.Nadzor i isporuka rezultata aktivnosti.	<ul style="list-style-type: none">Minimalno MA iz ekonomije, poslovnog menadžmenta, razvojne saradnje, održivosti, zelenog razvoja, zelene ekonomije ili druge relevantne oblasti (ili BA sa dodatne dvije godine iskustva);Minimalno 7 godina u upravljanju projektima;Dokazano iskustvo u održivim industrijskim praksama i radom sa malim i srednjim preduzećimaSnažne komunikacijske vještine, sklonost timskom radu i sposobnost održavanja projektnih partnerstava;

Co-funded by
the European Union

german
cooperation
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Implemented by

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sposobnost rada i saradnje u multikulturalnom okruženju; ✓ Tečno poznavanje službenih jezika BiH i engleskog jezika.
<p>Stručnjak za istraživanje tržišta</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Procjena svijesti MSP-a o zelenim tehnologijama. ✓ Razvijanje detaljne metodologije za istraživanje. ✓ Osmišljavanje i izrada glavnog upitnika. ✓ Sprovođenje vježbe pilot istraživanja i naknadni izvještaj. ✓ Izrada sveobuhvatnog istraživanja i naknadnog izvještaja. ✓ Osiguranje kvaliteta finalnog proizvoda u okviru validacione radionice. ✓ Isporuka rezultata aktivnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Minimalno MA iz ekonomije, poslovnog menadžmenta, razvojne saradnje, održivosti, zelenog razvoja, zelene ekonomije ili druge relevantne oblasti (ili BA sa dodatne dvije godine iskustva); ✓ Minimalno 5 godina u održivim industrijskim praksama i dubinsko razumijevanje poslovanja malih i srednjih preduzeća, kako bi se uključila u procjenu i implementaciju zelenih tehnologija u poslovnom kontekstu. ✓ Dokazana stručnost u razvoju detaljnih metodologija za istraživanja, posebno u kontekstu procjene svijesti o zelenim tehnologijama među malim i srednjim preduzećima. ✓ Iskustvo u dizajniranju i razvoju sveobuhvatnih upitnika. ✓ Demonstrirana sposobnost u provođenju vježbi pilot istraživanja, analizi rezultata i generisanju sveobuhvatnih izvještaja za informisanje o prilagođavanjima za istraživanje u punom obimu. ✓ Snažne komunikacijske vještine, sklonost timskom radu i sposobnost održavanja projektnih partnerstava; ✓ Sposobnost rada i saradnje u multikulturalnom okruženju; ✓ Tečno poznavanje službenih jezika BiH i engleskog jezika.
<p>Statističar</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Podrška stručnjaku za istraživanje tržišta u izvršavanju zadataka. ✓ Saradnja na razvoju metodologije istraživanja. ✓ Dizajniranje reprezentativnog uzorka koristeći nepristrasne tehnike uzorkovanja. ✓ Doprinošenje osmišljavanju pitanja iz ankete. ✓ Savjetovanje o odgovarajućim metodama prikupljanja podataka. ✓ Izrada plana za statističku analizu. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Napredni stepen u statistici, matematici, nauci o podacima ili srodnoj oblasti (ili BA sa dodatne dvije godine iskustva); ✓ Minimalno 5 godina u razvoju metodologija istraživanja, uključujući tehnike uzorkovanja i metode prikupljanja podataka. ✓ Dokazano iskustvo u obavljanju naprednih statističkih analiza za smislene uvide. ✓ Iskustvo u dizajniranju anketnih pitanja i provođenju pretestiranja i pilot anketa.

Co-funded by
the European Union

Implemented by

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

	<ul style="list-style-type: none"> • Nadzor nad čišćenjem podataka. • Saradnja na tumačenju nalaza i doprinos sveobuhvatnim izvještajima. • Osiguravanje ukupnog kvaliteta procesa istraživanja, potvrđujući rezultate u odnosu na statističke principe. • Dokumentovanje statističke metode, pretpostavke i odluke za transparentnost. • Isporuka rezultata aktivnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sposobnost osiguranja ukupnog kvaliteta procesa ankete, uključujući prikupljanje podataka, čišćenje i validaciju. • Snažne komunikacijske vještine, sklonost timskom radu i sposobnost održavanja projektnih partnerstava; • Sposobnost rada i saradnje u multikulturalnom okruženju; • Tečno poznavanje službenih jezika BiH i engleskog jezika.
<p>Stručnjak za radnu snagu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Procjena trenutnih i predviđenih potreba za vještinama za zelenu tranziciju, u saradnji sa projektnim partnerima. • Izrada nacrt projektnog zadatka za procjenu potreba, zajedno sa kratkim pregledom izvještaja o procjeni. • Sprovođenje vježbe procjene potreba pilota i naknadnog izvještaja. • Procjena potreba u punom obimu i naknadni izvještaj. • Izrada i adaptacija završnog izvještaja. • Isporuka rezultata aktivnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Minimalno MA u upravljanju ljudskim resursima, ekonomiji rada, industrijsko-organizacionoj psihologiji ili srodnoj oblasti (ili BA sa dodatne dvije godine iskustva); • Minimalno 5 godina u procjeni potreba za vještinama za zelenu tranziciju, uključujući razumijevanje trendova na tržištu rada, identifikaciju ključnih nedostataka u vještinama i predviđanje budućih zahtjeva. • Stručnost u izradi sveobuhvatnog projektnog zadatka (ToR) za procjenu potreba i pripremu detaljnih nacrt izvještaja o procjeni. • Dizajn i implementacija metodologija procjene potreba. • Analitičke vještine za obradu i tumačenje podataka, osmišljavanje uvida i pružanje preporuka koje se mogu primijeniti. • Snažne komunikacijske vještine, sklonost timskom radu i sposobnost održavanja projektnih partnerstava; • Sposobnost rada i saradnje u multikulturalnom okruženju; • Tečno poznavanje službenih jezika BiH i engleskog jezika.
<p>Viši ekonomski analitičar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Procjena regulatornog okruženja na svim nivoima vlasti. • Pregled dostupnih instrumenata finansiranja kako bi se malim i srednjim preduzećima pomoglo da smanje finansijsko opterećenje zelene tranzicije; 	<ul style="list-style-type: none"> • Minimalno MA iz ekonomije ili ekonomskog razvoja. • Minimalno 5 godina u ekonomskim analizama vezanim za tržišta rada i tranzicije. • Stručnost u izradi sveobuhvatnih izvještaja, uključujući projektne zadatke za projekte ekonomske analize.

Co-funded by
the European Union

Implemented by

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

	<ul style="list-style-type: none"> Mapiranje mogućnosti za izgradnju kapaciteta procjena povoljnih tržišnih uslova. Pregled eko-inovacionih resursa i ekosistema. Isporuka rezultata aktivnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> Snažne analitičke vještine za obradu i tumačenje ekonomskih podataka. Snažne komunikacijske vještine, sklonost timskom radu i sposobnost održavanja projektnih partnerstava; Sposobnost rada i saradnje u multikulturalnom okruženju; Tečno poznavanje službenih jezika BiH i engleskog jezika.
--	---	--

12. Minimalni kriteriji za ispunjavanje uslova i kvalifikacije

Ispunjavanje uslova i kvalifikacija će se ocjenjivati na osnovu prolaska/neuspjeha.

Tema	Kriterij	Potrebni dokumenti
Prihvatljivost		
Pravni Status	Dobavljač je pravno registrovani entitet.	Dostavljeni dokumenti o registraciji
Profil kompanije	Podaci o ponuđaču.	Profil kompanije, koji ne smije biti duži od 5 (5) stranica, uključujući štampane brošure i kataloge proizvoda koji su relevantni za robu/usluge koje se nabavljaju
Kvalifikacija		
Prethodno iskustvo	Minimalno 3 ugovora slične prirode i kompleksnosti, implementirana u posljednje 3 godine.	Dostavljeni su ugovori /izjave klijenta o zadovoljavajućem radu/drugi relevantni dokumenti koji potvrđuju zadovoljavajuću isporuku
Finansijsko stanje	Ponuđač mora dokazati trenutnu ispravnost svog finansijskog stanja.	Bilans uspjeha i bilans stanja za godinu 2021. i 2022. i/ili drugi relevantni dokumenti koji pokazuju trenutnu solidnost finansijskog stanja

Co-funded by
the European Union

german
cooperation
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Implemented by

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Stručne kvalifikacije ključnog osoblja	Ponudlač mora prikazati profesionalnu sposobnost svakog člana tima, usklađenu sa navedenim odgovornostima za svaku poziciju.	CV-ovi za svakog člana tima (maksimalno dvije stranice), koji pokazuju traženu profesionalnu sposobnost za svaku poziciju
Svi dodatni kriteriji ako je potrebno		

Implemented by

13. Jezik izvještaja

Izvještaj mora biti dostavljen i na jednom od službenih jezika Bosne i Hercegovine i na engleskom jeziku.

14. Isporuke i raspored plaćanja

Centar očekuje da će zadatak biti u potpunosti završen do 30. marta 2024. godine, u skladu sa rasporedom u nastavku:

Rezultat zadatka	Isporuke/uslov plaćanja	Plaćanje	Okvirni rok	Uslov za oslobađanje od plaćanja
Zadatak 1: Plan implementacije	Plan implementacije koji se sastoji od i) detaljnog vremenskog okvira za isporuku kritičnih aktivnosti.	20%	15. decembar 2024.	U roku od trideset (30) dana od dana ispunjavanja sljedećih uslova: c) Pismeno prihvatanje (tj. ne samo prijem) kvaliteta rezultata od strane Klijenta; i d) Prijem fakture od Pružaoca usluga.
Zadatak 2: Izvještaj o Zelenom poslovnom barometru	Početni izvještaj sa metodologijom Pilot nacrt izvještaja o istraživanju Nacrt izvještaja o anketi u punom obimu Završni izvještaj ankete	30%	5. februar 2024.	
Zadatak 3: Izvještaj o potrebama za zelenom obukom	Početni izvještaj sa metodologijom Pilot nacrt izvještaja o procjeni Konačni izvještaj o procjeni	30%	28. februar 2024.	
Zadatak 4: Omogućavanje izvještaja o pregledu okruženja	Nacrt izvještaja o ispitivanju	20%	30. mart 2024.	

Implemented by

7. Rok za podnošenje ponuda

Svi zainteresovani kandidati trebaju dostaviti svoje ponude sa svim pratećim dokumentima od **utorka, 28. novembra 2023. godine do nedjelje, 3. decembra 2023. godine, 23:59**. Sve ponude se dostavljaju elektronskim putem na sljedeću e-mail adresu: *info@ssst.edu.ba*, sa naznakom predmeta: GAIA Ponovljeni poziv *87/23- 1 Procjena zelene spremnosti MSP-a*.

Implemented by

Obrazac finansijskog prijedloga – 87/23-1

NAZIV PONUĐAČA:	Datum:
-----------------	--------

Ponuđač je dužan pripremiti finansijsku ponudu u formatu navedenom u nastavku i dostaviti je zajedno s ostalim traženim dokumentima.

Valuta ponude: (navesti valutu)

Tablica 1: Sažetak ukupnih cijena

	Iznos(i)
Stručne naknade (iz tablice 2.)	
Ostali troškovi (iz tablice 3)	
Ukupni iznos finansijske ponude	

Tablica 2: Iznosi profesionalnih naknada

Naziv	Pozicija	Stopa naknade	Br. dana/mjeseci/ sati	Ukupni iznos
		A	B	C=A-B;
U zemlji				
Ukupan iznos profesionalnih naknada:				

Tablica 3: Iznosi ostalih troškova

Opis	UOM	Količina	Jedinična cijena	Ukupni iznos
Međunarodni letovi	Putovanje			
Terenski dodatak	Dan			
Drugi putni troškovi	Putovanje			
Troškovi lokalnog prijevoza	Okvirni iznos			
Gotovinski izdaci				
Ostali troškovi: (navesti)				
Total ostalih troškova:				

Tablica 4: Iznosi cijene po predmetu isporuke/aktivnosti

Rezultat Opis aktivnosti	Vrijeme osoba/dani	Profesionalne naknade	Ostali troškovi	Ukupno
Rezultat 1				
Rezultat 2				
Rezultat 3				
.....				

Potpis ovlaštene osobe:

Pečat: